

Леонід Войтович (Львів)

КНЯЗІ ОСТРОЗЬКІ: СПРОБА ВІДТВОРЕННЯ ГЕНЕАЛОГІЇ ДИНАСТІЇ

Проблема походження князів Острозьких і пов'язана з нею полеміка [75, 448; 73, 175-194; 35, 137-142; 34, 33-48; 29, 1-7; 24, 62; 5; 42, 272-280; 47, 5-18; 19, 182-191; 40, 205-209; 37, 50-71; 36, 79-81; 78; 77, 3-40; 53, 229-239; 2; 1, 151-160; 81, 342-351; 51; 9, 341-358; 8, 3-30; 7, 1-50; 45, 410-414, 594-597, 636-640, 661-668, 3, 1-53; 52, 164-167; 64; 6; 66; 76, 251-274; 68; 69; 70, арк.11-30; 27; 82; 54; 63, 33-66; 22; 23, 546-657; 74, 349-398; 58, 15, 64-66, 219; 26, 98-103; 25, 103-109; 50, 88-90, 276-277; 49, 21-25, 28-30, 35, 40, 42, 45, 51-56, 61, 63-65, 68, 87, 117, 130, 150, 158-167, 169, 173, 175-180, 185-188, 195, 199, 205, 231, 234-237, 239-240, 242, 244-254, 256, 258-269, 283-287, 292, 319; 46, 24-31; 33; 20, 263-272; 43, 31-41; 18, 91-99; 65; 41; 39; 44, 122-126; 31, 45-86] дуже давні. Я також торкався цієї проблеми у ряді досліджень [10, 122-123; 11, 90-92; 17, 123-127; 16, 355-367; 14, 98-110, 223-236; 13, 10, 26-27, 31, 72-73, 83-84, 101, 364, 505, 509-516, 618.]. Походження князів Острозьких і надалі залишається дискусійним, але кожна нова спроба сприяє розвитку дискусії і наближенню до її розв'язання.

З огляду на стан джерельної бази, розширення якої видається проблематичним (хоча всі можливості навряд чи вичерпані), для спроби розв'язання проблеми походження родини князів Острозьких, було використано такі постулати:

1. На XIV ст. всі відомі князівські родини були за походженням Рюриковичами або Гедиміновичами. Князі ординського походження з'являються лише після битви під Ворсклою (1399 р.), а на Волині – не раніше часів Свидригайла Ольгердовича. Спроби шляхти приписати собі князівське походження взагалі пізні (XVII–XVIII ст.).

2. Походження від Рюрика чи від Гедиміна було однаково почесним і жодному дослідникові не вдалося довести, що мали місце спроби Гедиміновичів стати Рюриковичами і навпаки. Цього не робили навіть Гедиміновичі, які переїхали на службу у Московську державу.

3. Здогадка З.Л. Радзімінського про походження Острозьких від незначних конунгів вікінгів, які осіли на Волині мало не в часи Рюрика, не підтверджується нічим: поряд з відсутністю будь-яких писемних згадок, усної чи фольклорної традиції, відсутні також варязькі археологічні матеріали в цьому регіоні.

4. У всій середньовічній Європі королівські, князівські, герцогські чи графські родини вели і пам'ятали власну генеалогію (траплялися помилки і розбіжності, але Вельфи ніколи не намагалися стати Віттельсбахами чи Штауфенами і т. ін.). Не могли цього не робити і Рюриковичі та Гедиміновичі, тим більше, що така традиція добре зафіксована на території Московської держави чи Великого князівства Тверського. Подібні традиції були в Золотій Орді, Польщі та Угорщині. Тому важко погодитися із здогадками, що у Великому князівстві Литовському до Люблінської унії князі навіть не пам'ятали чи Рюриковичі вони, чи Гедиміновичі.

5. Досі жодному дослідникові не вдалося переконливо заперечити родинну традицію князівського роду.

6. З усіх видів джерел, які збереглися, найбільш доказовими щодо походження родини залишаються пом'яники, де перед лицем Господа ніхто не наважувався щось фальсифікувати. На жаль, ці джерела надзвичайно складні для розшифрування.

Фамільна традиція родини, яку зафіксували сучасники Я. Крассінський (1574 р.), Б. Папроцький (1584 р.), І. Потій (1598 р.), З. Копистенський та Г. Смотрицький, десятки панегіриків, вважала князів Острозьких однозначно Рюриковичами. Версія Ю. Пузини, за якою Данило Острозький був внуком Наримунта Гедиміновича [76, 251-254], не підтверджена поважними аргументами [77, 39-40; 16, 356-358] і заперечується фрагментами з відомих пом'яників, в першу чергу Холмського пом'яника. Неможливо повірити, що князь Костянтин Іванович Острозький, будучи Гедиміновичем, не скористався б з можливості підкреслити свою спорідненість з династією Ягеллонів, що дало можливість його супротивникам, таким як Ольбрахт Гаштольд, називати його сином "найбіднішого князика" [49, 244]. Батько великого гетьмана литовського князь Іван Васильович після розподілу Острозького князівства на Острозьке і Заславське справді був незначним удільним князем. Піднесення і збагачення родини пов'язані з успішною службою його синів Михайла та Костянтина.

За родинною традицією князі Острозькі походили з волинської гілки Мономаховичів, власне від Романа Даниловича, сина короля

Данила. Цьому не заперечує і інформація Я.Красінського (“від старих київських княжат”), так як Романовичі походили від старшої гілки Мономаховичів, яка займала київський престол. І король Данило Романович намагався відновити Русь під своєю рукою [15, 63-71].

Походження князів Острозьких за родинною традицією від Романа Даниловича було прийнято пізніше К. Стадницьким, Д. Зубрицьким, Г. Влас’євим, М. Баумгартеном та іншими. Дошкульні місця версії М. Максимовича щодо походження Острозьких від турівських Ізяславичів виявлені давно. До того ж до часів Любарта-Дмитра Гедиміновича князі з інших гілок не могли мати на Волині будь-яких уділів. Лише Любарт-Дмитро, який боровся за відновлення Галицько-Волинської держави і був зацікавлений у військовій допомозі, почав роздавати Гедиміновичам лени у Волинській землі, але жодних його надань турівським княжатам не зафіксовано [12, 153-168].

За версією, обгрунтованою М. Баумгартеном, князі Острозькі походять від Василька Романовича, який народився між 1256-1260 рр., помер на початку XIV ст., тримав Слонімське князівство (1281 – після 1282) і, можливо, Острозьке князівство (початок XIV ст.) [52, 164–167]. Практично з цією версією погоджується і Я.Тенговський, не наголошуючи на походженні Острозьких, але погоджуючись з можливістю одруження Любарта-Дмитра Гедиміновича з дочкою або сестрою князя Данила Острозького з Рюриковичів Волинських [79, 23-25; 80, 236-237]. Заперечення версії походження Острозьких від Василька Романовича Д. Домбровського залишаються дискусійними [56, 271-275]. На мій погляд, йому не вдалося спростувати аргументацію М. Баумгартена.

Ретельні дослідження пом’яників привели І. Мицька також до висновку, що Острозькі походять від Волинських Мономаховичів [30, 49-56]. Правда, він вважає, що князь Данило Острозький був внуком Мстислава Даниловича, а не Романа Даниловича. У такому випадку Василько Мстиславич виступав би спадкоємцем волинського престолу, а князі Острозькі – першими спадкоємцями Андрія та Лева Юрійовичів. Незважаючи на цю незначну розбіжність, дослідження І. Мицька не тільки підкріпило мої попередні висновки, але й повністю спростувало версії М. Максимовича та Ю. Пузини, які ще мали прихильників.

Відтворюючи ранню генеалогію родини князів Острозьких, необхідно простежити чи підтверджують, або заперечують наявні документи та джерела родинну версію походження династії.

XIII покоління від Рюрика

1. РОМАН ДАНИЛОВИЧ (* бл.1230 + бл.1261)

Народився бл.1230 р. Помер бл.1261 р. Д. Домбровський датує його народження 1230/1232 рр., а смерть відносить до 1258/1259 рр. [56, 115-139], через брак джерел вказати точні дати неможливо. Герцог Австрії (1252–1254), князь новгородський (1251–1256 ?) і холмський [?] (? – бл.1261).

Не зумів утриматися в Астрії та на Чорній Русі, але в обох випадках і обставини склалися не на його користь. Був одружений двічі: 27.06.1252 р. з Гертрудою Бабенберг (* 1226 + 24.04.1288), племінницею останнього австрійського герцога з династії Бабенбергів Фрідріха II, який загинув у битві на Лейті у червні 1246 р., вдовою за чеським королем Владиславом II та баденським герцогом Германом. Під час війни за Австрійську спадщину, рятуючи Романа від полону, Гертруда добровільно погодилася на розрив шлюбу [59; 60, 289; 61, 312]. Близько 1255 р. одружився з Оленою, дочкою волковиського князя Гліба [38, стб. 831]. Можливо, що сааме її, а не вдову Романа Мстиславича, згадано під 1288 р. в описі похорон волинського князя Володимира Васильковича [4, 1-53]. Д. Домбровський, на думку якого існувало двоє Мстиславів Даниловичів, дочку половецького хана Тейгака вважає першою дружиною Романа [56, 123-124]. Запис у Києво-Печерському пом'янику (поз.263) дозволяє припускати, що хресне ім'я князя було Тимофій.

XIV

2/1. ВАСИЛЬКО РОМАНОВИЧ (* 1256/60 + поч.XIV ст.)

Василько, як князь слонімський, згадується під 1281 р., а також серед князів руських у трактаті від 14.07.1271 р., який закінчував угорсько-чеську війну. Від нього, враховуючи традицію князів Острозьких, М. Баумгартен виводив родину князів Острозьких [3, 34-37]. Слонім був уділом Новгородсько-Волковиського князівства, тобто належав до володінь і батька, і матері (діда по матері) князя Василька. За традицією успадкування, на яку вказував М. Баумгартен, якщо батько помер при житті діда (як в даному випадку Роман Данилович), нащадки втрачали право успадкування старшого престолу і отримували дрібні володіння (частину батьківського чи материнського уділу). У цьому випадку традиція родини Острозьких не суперечить відомостям про князя Василька Романовича.

XV

3/2/1. АННА-ЄЛИЗАВЕТА ВАСИЛЬКІВНА (+ бл. 1345)

У середині 1320-х – на початку 1330-х рр. видана за незнаного з імені пінського князя. Наприкінці 1330-х вийшла вдруге за Наримунта-Гліба Гедиміновича (+ 1345), який через цей шлюб отримав Пінське князівство. Записана у Холмському (поз.1) та Києво-Печерському (поз. 91 та поз. 303 – як інокія Єлизавета) пом’яниках [16, 358–360].

4/2/1. ДАНИЛО ВАСИЛЬКОВИЧ (+ після 1366/ до 1370)

Князь острозький (до 1340 – після 1366/ до 1370) і холмський (до 1352 – бл.1366). Записаний у Києво-Печерському пом’янику (поз. 81, 264) з дружиною Василисою (поз. 92, 304). Князь Данило вперше згаданий під 1340 р., коли він з лідером галицького боярства привів ординську допомогу [48, 158-159]. Польський хроніст М. Кромер (1512–1589) назвав його Daniele Ostrogio [67, 206]. Але інші хроністи Ян з Чарнкова, а за ним Я. Длугош та М. Бельський – Данилом з Острова [71, 621; 57, 213]. Це відразу ж поставило під сумнів тотожність Данила з Острова з князем Даниилом Острозьким. Тим більше, що існував Острів біля Перемишля звідки міг походити боярин Данило. Незважаючи на те, що зустрічати ординське військо мали б лідери галицької (Дмитро Детько) та волинської (князь Данило Острозький) еліт, в привілеях на Острог князеві Федору Даниловичу, наданих у 1386, 1390 та 1393 рр., прямо вказано на підтвердження діничних прав на Острог [77, 23-30]. А в документі від 6 лютого 1393 р. стоїть підпис князя “Fedogio de Ostrow”, що можна розцінювати як помилку, подібну якої допустився Ян з Чарнкова, бо вже в іншому документі від 19 червня 1403 р. стоїть “Feodorio Danielis de Ostrog” з князівським титулом [83, 150; 55, 23-24]. Це дає підстави вважати, що князь Данило, вірогідно, вже у 1340 р. володів Острозьким уділом. В такому разі він мав успадкувати цей уділ від батька. Останній же, під час волинсько-литовських війн останньої чверті XIII ст. втратив Слоніmsьке князівство і отримав Острозький уділ від Лева Даниловича (який до кінця XIII ст. об’єднав всі Галицько-Волинські землі) або ж короля Юрія Львовича. У 1366 р. князь Данило разом з Любартом Гедиміновичем підписав угоду з польським королем Казиміром III [72, 665-680]. Отже, немає сумнівів в тому, що він залишився васалом Любарта Гедиміновича і після того, як Юрій Наримунтович присягнув польському королю, а Корятовичі відійшли від боротьби. Від Любарта Данило отримав і Холмське князівство десь між

1352–1366 рр., ближче до першої дати. Як васал Любарта за миром 1366 р. він втрачав це князівство на користь белзького князя Юрія Наримунтовича, який став польським васалом. Але вже після 1370 р. Любарт повернув Холм князю Данилові або його синові Юрію.

5/2/1. ІВАН ВАСИЛЬКОВИЧ

Записаний у Києво-Печерському пом'янику (поз.265). Інші відомості про нього не збереглися.

XVI

6/4/2/1. ЮРІЙ-АНДРІЙ ДАНИЛОВИЧ (+ бл.1377)

Князь холмський (після 1370 – 1377). Записаний у Києво-Печерському пом'янику (поз.85, 269, 316). Відома грамота князя Юрія Холмського церкві Пресвятої Богоматері у Холмі, яку датують 1376 р.: “Се я, Юрій Холмський, син Данила Холмського...” [21, 266; 28, 3-50; 32, л. 4-11]. На підставі цього К. Стадницький та Ю. Вольф вважали Юрія і Данила холмськими князями. Сумніви щодо автентичності запису не підкріплені аргументами. Особу князя Юрія і його належність до Острозьких підтверджують пом'яники.

7/4/2/1. МИХАЙЛО ДАНИЛОВИЧ (+ 12.08.1399)

Князь холмський [?] (1383-1387). Він разом з братом Дмитром загинули в битві на р. Ворсклі [81, 276].

8/4/2/1. ДМИТРО ДАНИЛОВИЧ (+ 12.08.1399)

9/4/2/1. ІВАН ДАНИЛОВИЧ

Відомий лише з пом'яників.

10/4/2/1. АНАСТАСІЯ ДАНИЛІВНА

Видана за князя Івана Олександровича Глинського. Записана у Києво-Печерському пом'янику (поз. 310).

11/4/2/1. ФЕДІР ДАНИЛОВИЧ (* бл.1365 – + після 1437)

У чернецтві Феодосій. Був одружений з Агафією-Агрипиною Чурилівною Бродовською. Князь острозький (після 1366 – після 1435). Записаний у Києво-Печерському пом'янику (поз. 82, 266 – “*в іноцех Феодосія*”, 277) разом з дружиною (поз. 93, 305 – “*в іноцех Агрипину*”). Починаючи від нього генеалогія князів Острозьких не викликає значних суперечок. Все, що відомо про його попередників також не суперечить родинній традиції щодо походження князів Острозьких.

12/4/2/1. ОЛЕКСАНДР-ОЛЕКСІЙ ДАНИЛОВИЧ

Записаний у Києво-Печерському пом’янику (поз. 83-84, 268).

13/4/2/1. NN ДАНИЛІВНА

Записана у Києво-Печерському пом’янику (поз.288). Була одружена з Романом Федоровичем (+ після 1416), князем кобринським і ратненським (?).

XVII**14/6/4/2/1. СЕМЕН ЮРІЙОВИЧ (+ 1376)**

Записаний у Києво-Печерському пом’янику (поз. 87, 275).

15/6/4/2/1. ІВАН ЮРІЙОВИЧ (+ 12.08.1399)

Записаний у Києво-Печерському пом’янику (поз. 88, 276).

16/11/4/2/1. ФЕОДОРА-ОЛЕНА ФЕДОРІВНА

Була одружена з князем Олександром Четвертнею (?). Записана у Києво-Печерському пом’янику (поз. 94, 306). Її муж князь Олександр Четвертня також записаний у блоці князів Острозьких (поз.89).

17/11/4/2/1. ДАШКО ФЕДОРОВИЧ (+ бл.1420)

Записаний у Києво-Печерському пом’янику (поз.271), з дружиною (у чернецтві – Марфа) (поз.308).

18/11/4/2/1. ВАСИЛЬ ФЕДОРОВИЧ (+ 1448/1450)

Князь острозький (після 1435 – бл.1450). У 1428 р. одружився з Ганкою, дочкою князя Івана Ямонтовича-Підберезького. Обое записані у Києво-Печерському пом’янику (поз. 270, 309).

19/11/4/2/1. АНАСТАСІЯ ФЕДОРІВНА

Видана за князя Івана Семеновича Путятича-Друцького. Записана у Києво-Печерському пом’янику (поз.314, 317).

20/11/4/2/1. АНДРУШКО ФЕДОРОВИЧ (+ після 1435)

Згадується серед слуг короля Владислава Варненчика у 1435 р. У попередніх працях я безпідставно сумнівався у належності цього князя до Острозьких, вважаючи його сином Федора Любартовича [16, 363; 14, 353]. Новіші дослідники спростували ці сумніви [31, 61, 82].

21/11/4/2/1. ФЕДІР-ВАЦЛАВ ФЕДОРОВИЧ (* після 1422 + після 1459)

XVIII**22/18/11/4/2/1. ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ (+ після 1465)**

Князь острозький (бл. 1450 – після 1465). Записаний у Києво-Печерському (поз. 289) і Супральському (поз.48) пом'яниках, у каталозі ктиторів Києво-Печерського монастиря А. Кальнофойського (поз. 36); його дружина Марія – у Києво-Печерському пом'янику (поз. 318).

23/18/11/4/2/1. АГРИПИНА-КАТЕРИНА ВАСИЛІВНА

Була одружена тричі: з Іваном Кгойчевичем, з Михайлом Навичем і Войтехом Яновичем. В чернецтві Єфросинія, записана у Києво-Печерському пом'янику під поз. 320.

24/18/11/4/2/1. ЮРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ (+ бл.1500)

Князь заславський (бл.1450 – бл.1500). Був одружений з Анною-Софією, дочкою Юрія Семеновича, кн. турівського (?). Записані з дружиною у Києво-Печерському пом'янику (поз. 284, 319). Від нього пішла родина князів Заславських.

XIX**25/22/18/11/4/2/1 МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ (+ 1501)**

Князь острозький (після 1465 – 1501), староста луцький, маршалок Волинської землі (1500-1501). Записаний у Києво-Печерському пом'янику (поз.288) з дружиною Феодорою (поз.311).

26/22/18/11/4/2/1. КОСТЯНТИН ІВАНОВИЧ (* 1460 + 1530)

Князь острозький (1501-1530), брацлавський і вінницький намісник (1497-1500, 1507-1516, 1518-1530), староста луцький і маршалок Волинської землі (1507-1522), каштелян віленський (1511-1522), троцький воєвода (1522-1530), гетьман великий литовський (1497-1500, 1507-1530). Один з найвидатніших полководців свого часу. Був одружений двічі: з княжною Тетяною Семенівною Гольшанською (+ 1522) та княжною Олександрою Семенівною Слуцькою (+ після 1556). Записаний у Супральському пом'янику (поз.47), його дружина кн.Тетяна Семенівна – у Києво-Печерському пом'янику (поз.307). Похований в Успенському соборі Києво-Печерського монастиря. Його надгробок – один з шедеврів українського ренесансу (можливо роботи львівського скульптора С.Чешека) загинув під час взриву собору у 1941 р.

27/22/18/11/4/2/1. КСЕНІЯ-МАРІЯ ІВАНІВНА (+ після 1506)

Була одружена з князем Андрієм Семеновичем Сангушком. За-

писана у Києво-Печерському (поз. 312) і Супральському (поз. 69) пом'яниках.

XX

28/25/22/18/11/4/2/1 РОМАН-ГЕОРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ ? (+ 1516)

Засвідчений автором Острозького літописця і Ш. Старовольським, який вніс його до числа найвидатніших „сарматських” полководців. Записаний у Києво-Печерському пом'янику (поз.290). Існують сумніви в його існуванні (Й. Вольф, наприклад, вважав його сином Ксенії-Марії Іванівни та князя А.С. Сангушка [81, 429], але він не звернув уваги на Ш. Старовольського). Про цього князя немає жодної згадки і в актових матеріалах.

29/26/22/18/11/4/2/1. ІЛЛЯ КОСТЯНТИНОВИЧ (* 1510 + 1539)

Князь острозький (1530-1539), брацлавський і вінницький намісник (1530-1539). У 1539 р. одружився з Беатою Костелецькою (* 1515 + 1576).

30/26/22/18/11/4/2/1. ВАСИЛЬ-КОСТЯНТИН КОСТЯНТИНОВИЧ (* 1526 + 1608)

Князь острозький (1539-1608), староста володимирський, маршалок Волинської землі (1550-1608), воєвода київський (1559-1608). У 1553 р. одружився з Софією Тарновською (* бл.1534 + 1571).

31/26/22/18/11/4/2/1. СОФІЯ-МАВРА КОСТЯНТИНІВНА (+ після 1531)

Записана у каталозі ктиторів Києво-Печерського монастиря А. Кальнофойського (поз. 42).

XXI

32/29/26/22/18/11/4/2/1. ГАЛЬШКА ІЛЛІВНА (* 1539 + 1582)

Формально була одружена тричі: з князем Дмитром Федоровичем Сангушко, з князем Семеном Юрійовичем Слуцьким та Лукашем Гуркою. Можливо, записана у каталозі ктиторів Києво-Печерського монастиря А. Кальнофойського (поз. 43) під хрестильним іменем Євдокії.

33/30/26/22/18/11/4/2/1. ЄЛИЗАВЕТА-ПЕЛАГІЯ КОСТЯНТИНІВНА (+ 1599)

До 1575 р. була видана за Яна Кішку (+ 1591), у 1593 р. вийшла за князя Криштофа Радзивіла (+ 1603). Записана у каталозі ктиторів

Києво-Печерського монастиря А. Кальнофойського (поз.44).

34/30/26/22/18/11/4/2/1. КАТЕРИНА КОСТЯНТИНІВНА (+ 1579)

У 1578 р. видана за князя Криштофа Радзивіла (+ 1603).

35/30/26/22/18/11/4/2/1. ЯНУШ КОСТЯНТИНОВИЧ (* 1554 + 1620)

Староста білоцерківський, богуславський, черкаський, канівський, переяславський, воєвода волинський (1585-1593), каштелян краківський (1593-1620). Одружувався тричі: у 1582 р. з Сюзанною Середі (* 1566 + 1596), у 1597 р. з Катериною Любомирською, у 1612 р. з Теофілею Тарло (* бл.1595 + 1635).

36/30/26/22/18/11/4/2/1. КОСТЯНТИН КОСТЯНТИНОВИЧ (+ 1588)

Староста володимирський (1579-1588), переяславський (1585-1588), крайчий коронний (1579-1588), підчаший коронний (1588). У 1583 р. одружився з Олександрою Тишкевич (+ після 1593).

37/30/26/22/18/11/4/2/1. ОЛЕКСАНДР КОСТЯНТИНОВИЧ (* 1571 + 1603)

Воєвода волинський (1593-1603). У 1592 р. одружився з Анною Косткою (* 1571 + 1635).

38/30/26/22/18/11/4/2/1. МАРІЯ КОСТЯНТИНІВНА

Записана у молодшій редакції Києво-Печерського пом'яника на стор. 101 (конспект А. Кальнофойського).

XXII

39/35/30/26/22/18/11/4/2/1. ЕЛЕОНОРА ЯНУШІВНА (+ 1618)

Була одружена з Ієронімом Язловецьким, після його смерті у 1609 р. вийшла вдруге за князя Януша Радзивіла (+ 1625).

40/35/30/26/22/18/11/4/2/1. ЄФРОСИНІЯ ЯНУШІВНА (+ 1628)

Видана за князя Олександра Заславського (+ 1629). До їх дітей перейшла Ординація Острозьких, утворена князем Янушем Костянтиновичем у 1620 р.

41/35/30/26/22/18/11/4/2/1. ЯН-ВОЛОДИМИР ЯНУШОВИЧ (* 1617 + 1618)

42/37/30/26/22/18/11/4/2/1. ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ (+ 1607)

43/37/30/26/22/18/11/4/2/1. АДАМ-КОСТЯНТИН ОЛЕКСАНДРОВИЧ (+ 1618)

44/37/30/26/22/18/11/4/2/1. ЯНУШ ОЛЕКСАНДРОВИЧ (+ 1619)

45/37/30/26/22/18/11/4/2/1. КРИШТОФ ОЛЕКСАНДРОВИЧ (+ 1606)

46/37/30/26/22/18/11/4/2/1. ВАСИЛЬ ОЛЕКСАНДРОВИЧ (+ 1605)

47/37/30/26/22/18/11/4/2/1. СОФІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА (+ 1622)

У 1613 р. видана за Станіслава Любомирського (+ 1649).

48/37/30/26/22/18/11/4/2/1. АННА-АЛОЇЗА ОЛЕКСАНДРІВНА (* 1600 + 1654)

У 1620 р. видана за великого гетьмана литовського Яна-Карла Ходкевича (* 1561 + 1621).

49/37/30/26/22/18/11/4/2/1. КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА (+ 1642)

У 1620 р. видана за Томаша Замойського (* 1594 + 1638).

Уточнення генеалогії князів Острозьких, як і уточнення генеалогії інших князівських родин з династій Гедиміновичів, Рюриковичів чи Чингізидів–Джучидів, безперечно, буде продовжуватися, адже відроджена генеалогічна дисципліна в Україні робить лише перші кроки.

Джерела та література

1. Батюшков П. Н. Волинь. Істричні долі Південно-Західного краю / П. Н. Батюшков. – Дніпропетровськ, 2004.

2. Батюшков П. Н. Волинь. Исторические судьбы Юго-Западного края / П. Н. Батюшков. – Москва, 1888.

3. Баумгартен Н. Вторая ветвь князей Галицких. Потомство Романа Мстиславича / Н. Баумгартен // Летопись Историко-Родословного Обва в Москве. – 1909. – Вып. 1 (17). – С. 34-37.

4. Баумгартен Н. Основатели второй династии в Галицкой земле / Н. Баумгартен // Летопись ист.-род. об-ва. – 1909. – Вып. 9. – С. 1-53.

5. Блудова А. Д. Сказание о преподобном Феодоре князе Острожском / А. Д. Блудова. – СПб., 1871.

6. Быков П. Н. Князья Острожские и Волинь / П. Н. Быков. – М.,

1915 – 2-е изд. – Пг., 1917.

7. Власьев Г. Потомство Рюрика / Г. Власьев. – Пг., 1918. – Т. 2. – Вып. 1. – С. 1-50.

8. Власьев Г. Князья Острожские и Друцкие / Г. Власьев // Известия Русского генеалогического об-ва. – 1911. – Вып. 4. – С. 3-30.

9. Власьев Г. Происхождение князей Острожских / Г. Власьев // Записки имп. генеалогического об-ва. – 1906. – Т. 2. – С. 341-358.

10. Войтович Л. Генеалогія династії Рюриковичів / Л. Войтович. – К., 1990.

11. Войтович Л. Генеалогія династій Рюриковичів і Гедиміновичів / Л. Войтович. – К., 1993.

12. Войтович Л. Етапи політичної історії Волині XIV–XV ст.: Державність. Васалітет. Інкорпорація / Л. Войтович // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 1998. – Т. 5. ПРОΣΦΩΝΗΜΑ. Історичні та філологічні розвідки, присвячені 60-річчю академіка Ярослава Ісаєвича. – С. 153-168.

13. Войтович Л. Княжа доба на Русі: портрети еліти / Л. Войтович. – Біла Церква, 2006.

14. Войтович Л. Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.). Склад, суспільна і політична роль / Л. Войтович. – Львів, 2000.

15. Войтович Л. Королівство Русі: реальність і міфи / Л. Войтович // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2003. – Вип. 7. – С. 63-71.

16. Войтович Л. Родина князів Острозьких / Л. Войтович // Записки НТШ. – 1996. – Т. 231. – С. 355-367.

17. Войтович Л. Удільні князівства Рюриковичів і Гедиміновичів у XII–XVI ст. / Л. Войтович. – Львів, 1996.

18. Гень О. Ф. Міста – фортеці Волині, засновані князями Острозькими / О. Ф. Гень // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – Рівне, 2001. – Вип. 2. – С. 91-99.

19. Голубев С. Т. По поводу двух сообщений о князе Костянтинe Ивановиче Острожском / С. Т. Голубев // Труды Киевской Духовной Академии. – 1877. – № 4. – С. 182-191.

20. Журко О. Князь Костянтин Василь Острозький в історичній думці / О. Журко // Осягнення історії: Збірник наукових праць на пошану проф. М.П. Ковальського з нагоди 70-річчя. – Острого; Нью-Йорк, 1999. – С. 263-272.

21. Зубрицкий Д. История древнего Галицко-Русского княжества / Д. Зубрицкий. – Львов, 1855- Ч. 3.

22. Лларіон [Огієнко І.]. Князь Костянтин Острозький і його культурна праця / Лларіон [Огієнко І.]. – Вінніпег, 1958.

23. Лларіон [Огієнко І.]. Костянтин Костянтинович Острозький / Лларіон [Огієнко І.] // Життєписи великих українців. – К., 1999. – С. 546-657.

24. Князь Федор Острожский // Виленский вестник. – 1870.
25. Ковальський М. П. "Листи про князів Острозьких" Михайла Олександровича Максимовича / М. П. Ковальський // Матеріали І–ІІІ науково-краєзнавчих конференцій "Острог на порозі 900-річчя" (1990–1992). – Сокаль, 1992. – Ч. 1. – С. 103-109.
26. Ковальський М. П. Джерела про діяльність князів Острозьких / М. П. Ковальський // Матеріали І–ІІІ науково-краєзнавчих конференцій "Острог на порозі 900-річчя" (1990–1992). – Сокаль, 1992. – Ч. 1. – С. 98-103.
27. Левицький К. Нарис історії роду Острозьких / К. Левицький // Державний архів Львівської обл. – Ф. 26. – Оп. II. – Од. зб. 851.
28. Лонгинов А. В. Грамоты малорусского князя Юрия II и вкладная запись князя Юрия Даниловича Холмского XIV века / А. В. Лонгинов // Чтения в имп. Об-ве истории и древностей российских при Московском университете. – М., 1887. – Кн. 2. – С. 3-50.
29. Максимович М. А. Письма о князях Острожских / М. А. Максимович // Максимович М. А. Собр. соч. – К., 1866. – Т. 1. – С. 1-7.
30. Мицько І. Синодики монастирів як унікальне джерело української генеалогії: князі Острозькі / І. Мицько // Лавра (Львів). – 1999. – № 2. – С. 49-56.
31. Однороженко О. До історії української генеалогії та геральдики: княжі роди XIV – XVII ст. / О. Однороженко // Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства. – Львів, 2007. – Вип. 6. – С. 45-86.
32. Оригінал: Российская государственная библиотека. – Ф. 256 (Румянцова). Евангелие XIV ст. – № 106.
33. Острозька академія XVI – XVII ст. – Острог, 1999.
34. Перлштейн А. Несколько слов о княжестве Острогском / А. Перлштейн // Временник Московского Об-ва Истории и Древностей Российских. – 1852. – Кн. 14. – С. 33-48.
35. Перлштейн А. Описание города Острога / А. Перлштейн // Чтения в Московском Об-ве Истории и Древностей Российских. – 1847. – Кн. 4. – С. 137-142.
36. Петров Н. И. Две надгробные надписи конца XVII века Константину Ивановичу и Константину Константиновичу князьям Острожским / Н. И. Петров // Чтения в Историческом Об-е Нестора Летописца. – 1879. – Кн. 1. – С. 79-81.
37. Петрушевич А. Материалы к истории рода кн. Острожских 1879 г. // Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів. – Ф. 77. – Ч. 703.
38. Полное собрание русских летописей. – Л., 1963. – Т. 2. – Стб. 831.
39. Ричков П. А., Луц В. Д. Архітектурно-мистецька спадщина князів Острозьких / П. А. Ричков, В. Д. Луц. – К., 2002.

40. Романовский Л. М. О Константине Ивановиче князе Острожском / Л. М. Романовский // Труды Третьего Археологического съезда в России. – К., 1878. – Т. 2. – С. 205-209.

41. Саух П. Князь Василь Костянтин Острозький / П. Саух. – Рівне, 2002.

42. Сендульский А. Преподобный Федор князь Острожский / А. Сендульский // Волинские епархиальные ведомости. – 1871. – № 9. – С. 272-280.

43. Соболев Л. В. Генеалогическая легенда рода князей Острожских / Л. В. Соболев // Славяноведение. – 2001. – № 2. – С. 31-41.

44. Сушицкий Б. Василь-Костянтин Острозький, князь, полководец, громадський діяч // Сушицкий Б. Історія України в образах її вождів та полководців XV – XIX ст. – Одеса, 2004. – Т. 1 – С. 122-126.

45. Тучемский М. К прославлению преп. Федора, князя Острожского в родном ему г. Остроге / М. Тучемский // Волинские епархиальные ведомости. – 1907. – № 13-14. – С. 410-414; № 20. – С. 594-597; № 21. – С. 636-640; № 22. – С. 661-668.

46. Ульяновський В. Відоме і невідоме з біографії та діяльності князя К.І. Острозького / В. Ульяновський // Острозька давнина. – Львів, 1995. – Т. 1 – С. 24-31.

47. Хойнацкий А. Ф. Преподобный Федор князь Острожский / А. Ф. Хойнацкий // Древняя и Новая Россия. – 1876. – Т. 9. – С. 5-18.

48. Шараневич И. История Галицко-Володимирской Руси / И. Шараневич. – Львов, 1863. – С. 158-159.

49. Яковенко Н. М. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. / Н. М. Яковенко. – К., 2002.

50. Яковенко Н. М. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна) / Н. М. Яковенко. – К., 1993.

51. Ярушевич А. Ревнитель православия князь Константин Иванович Острожский (1461–1530) и православная литовская Русь в его время / А. Ярушевич. – Смоленск, 1896.

52. Baumgarten N. de. Halich et Ostrog / N. Baumgarten // Orientalia Christiana Periodica. – Roma, 1937. – Т. 3. – P. 164-167.

53. Bonecki K. Poczet rodów w Koronie i W. Ks. Litewskim XVI wieku / K. Bonecki. – Warszawa, 1887. – S. 229-239.

54. Charkiewicz W. “Scipion Ruski” Konstany Iwanowicz książę Ostrogski / W. Charkiewicz. – Wilno, 1934.

55. Codex epistolaris saeculi decimi quinti Augusti Sokolowski et Josephi Szujski. – Ps. 1. – Cracoviae, 1876.

56. Dąbrowski D. Rodowód Romanowiczów książąt halicko-wołyńskich / D. Dąbrowski. – Poznań, Wrocław, 2002. – S. 271-275.

57. Długosii J. Historiae Poloniae / J. Długosii. – Kraków, 1873. – Т. 3-4. – Lib. 9.

58. Dundulis B. Lietuvos uzsienio politika XVI a / B. Dundulis. – Vilnius, 1971.
59. Fischer M. Merkwürdigere Schicksaie des Stiftes und der Stadt klosterneuburg aus Urkunden gezogen II (Urkundenbuch) / M. Fischer. – Wien, 1815. – № 60.
60. Fontes Rerum Bohemicarum. – Praha, 1874. – T. 2.
61. Fontes Rerum Bohemicarum. – Praha, 1875. – T. 3.
62. Genealogia domu Ostrogskich. – Wilno, 1871.
63. Herbst S., Walicki M. Obraz bitwy pod Orszą / S. Herbst, M. Walicki // Rozpr. Kom. Hist. Sztuki. – Warszawa, 1949. – S. 33-66.
64. Kardaszewicz S. Dzieje dawniejsze miasta Ostroga / S. Kardaszewicz. – Warszawa; Kraków, 1913.
65. Kempa T. Dzieje rodu Ostrogskich / T. Kempa – Toruń, 2002.
66. Koneczny F. Jezy Semenowicz Ostrogski w Nowogrodzie 1458-1459 / F. Koneczny // Ateneum Wilenski. – 1925. – T. 3.
67. Kromeri M. De origine et rebus gestis Polonorum / M. Kromeri. – Basiliae, 1568. – Lib. 9.
68. Lewicki K. Książę Konstanty Ostrogski a unia brzeska / K. Lewicki. – Lwów, 1933.
69. Lewicki K. Książęta Ostrogscy w służbie Rzeczypospolitej / K. Lewicki. – Równe, 1938.
70. Lewicki K. Pochodzenie i działalność Ostrogskich w XIV i XV wieku 1936-1939 / K. Lewicki // Державний архів Львівської обл., – Ф. 26. – Оп. II. – Од. зб. 894.
71. Monumenta Poloniae Historica. Pomniki dziejowe Polski. – Kraków, 1876. – T. 2.
72. Monumenta Poloniae Historica. Pomniki dziejowe Polski. – Kraków, 1878. – T. 3.
73. Niesiecki K. Herbarz Polski / K. Niesiecki. – Lipsk, 1841. – T. 7.
74. Ochmanski J. Organizacja obrony w Wielkim Księstwie Litewskim przed napadami Tatarów Krymskich w XV–XVI wieku / J. Ochmanski // Studia i Mater. do Hist. Wojsk. – Warszawa, 1960. – T. 5. – S. 349-398.
75. Paprocki B. Herby rycerstwa polskiego, zebrane i wydane r. p. 1584 / [Wyd. K. Tyrowski]. – Kraków, 1858.
76. Puzyna J. Danilo, ks. turowski, ostrogski, chelmski i jego potomstwo / J. Puzyna // Miesięcznik Heraldyczny. – 1931. – R. 10. – S. 251-274.
77. Rulikowski E., Radziwiński Z. L. Kniaziowie i szlachta / E. Rulikowski, Radziwiński Z. L. – Krakow, s. a. – T. 1. – S. 39-40.
78. Rulikowski E., Radzimiński Z. L. Kniaziowie na Ostrogu Ostrogcy / E. Rulikowski, Radziwiński Z. L. – Kraków, 1880.
79. Tęgowski J. Małżeństwo Lubarta Giedyminowicza. Przyczynek do genealogii dynastów halicko-wołyńskich w XIV wieku / J. Tęgowski // Genealogia. Studia i Materiały Historyczne. – 1996. – T. 7. – S. 23-25.

-
80. Tęgowski J. Pierwsze pokolenia Giedyminowiczów / J. Tęgowski. – Poznań; Wrocław, 1999. – S. 236-237.
81. Wolff J. Książowie Litewsko-Ryccy od końca XIV wieku / J. Wolff. – Warszawa, 1895.
82. Znosko P. K. Knjaz Konstantin Ostrozskij / P. K. Znosko. – Warszawa, 1933.
83. Źródła do dziejów Polskich Mich. Grabowskiego i Alex. Przedzdeckiego. – Wilno, 1843. – T. 1.